

Asia: VN/30556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta (maasta poistaminen)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turun hallinto-oikeus kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi koskien ulkomaalaislain muuttamista ja lausuu luonnokseen hallinto-oikeuden toiminnan kannalta merkitykselliseksi katsomaltaan osin seuraavaa:

Yleistä

Hallinto-oikeus toteaa, että ehdotettu maasta poistamisten nopeuttaminen lisää merkittävästi hallinto-oikeuksien työmäärää muutoksen aiheuttamien kiireellisten täytäntöönpanokieltohakemusten lisääntyessä huomattavasti. Työmäärän lisääntyminen oleskeluluvalla oleskelleiden tai oleskelulupaa hakeneiden henkilöiden maastapoistamisasioissa samanaikaisesti EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen täytäntöönpanon kanssa edellyttää hallinto-oikeuksien resurssien asianmukaista lisäämistä.

Maahantulokiellon määrääminen muualla kuin Suomessa oleskelevalle ulkomaalaiselle

Toimivaltainen hallinto-oikeus on useissa ulkomaalaislain mukaisissa asioissa sekä tässä asiassa merkityksellisten erityislakien viittaussäännösten vuoksi myös tutkija- ja opiskelijalain (718/2018), kausityölain (907/2017), ICT-lain (908/2017) ja erityisosaajalain (224/2024) mukaisissa valitusasioissa se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirin alueella asianosainen asuu. Ulkomaalaislain 150 a §:n 2 momentin sisältämä säännös maahantulokiellon määräämiseksi maasta poistuneelle tai poistetulle henkilölle, joka ei enää asu Suomessa, voi hallinto-oikeuden käsityksen mukaan jo nyt voimassa olevassa muodossaan johtaa tilanteeseen, jossa toimivaltainen hallinto-oikeus maahantulokieltoa koskevan päätöksen osalta on toinen kuin mahdollisessa aikaisemmin ratkaistussa ja hallinto-oikeudessa vireille tulleessa oleskelulupaa, sen peruuttamista tai maasta poistamista koskevassa valitusasiassa. Maahantulokieltoa koskevalla valitusasialla on usein liittynyt aiempaan maasta poistamista tai siihen liittyntä oleskelulupa-asiaa koskevaan valitusasiaan, jolloin valitusten

käsittely samassa hallinto-oikeudessa olisi perusteltua. Voimassa olevan säännöksen suppeasta soveltamisalasta johtuen kokemusta tällaisista tilanteista ei ole vielä olemassa. Hallinto-oikeus kuitenkin pitää ehdotetun soveltamistilanteita lisäävän muutoksen jälkeen tilanteita todennäköisinä. Säännöstä muutettaessa olisikin eduksi arvioida samalla tarkemmin, voidaanko toimivaltaisen hallinto-oikeuden määräytymisestä säätää tarkentavasti näissä erillisen maastapoistamispäätöksen tilanteissa siten, että toisiinsa liittyvät valitusasiat tulisivat käsitellyksi samassa hallinto-oikeudessa.

Ennakollinen maahantulokielto kansallisen turvallisuuden perusteella

Kansallisen turvallisuuden perusteella ennakollisesti määrätyn maahantulokiellon osalta luonnoksessa hallituksen esityksessä (luku 13.3.1) käsitellään muun ohessa mahdollisuutta toteuttaa suullinen käsittely valittajan kuulemiseksi etäyhteyksin. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että suullisen käsittelyn järjestämiseen ulkomailla olevan henkilön asiassa ja tämän kuuleminen on valtioiden suvereniteettikysymysten vuoksi ongelmallista (Rajat ylittävät suulliset kuulemiset hallintoprosessissa - Tuomioistuinviraston selvityshanke 2021, selvitysryhmän raportti 24.9.2021, dnro TIV/163/2021). Tämä voi olennaisesti rajoittaa mahdollisuuksia toteuttaa suullisia käsittelyjä taikka valittajan kuulemisia etäyhteyksin.

Ulkomaalaisen Suomessa olevan aviopuolison tai tähän rinnastettavan kuulemisvelvoitteesta poikkeaminen 150 a §:ssä tarkoitetussa tilanteessa

Perhe-elämän suoja ei hallinto-oikeuden käsityksen mukaan liity luonnoksessa esitetyllä tavoin yksinomaan yhdessä vietettyyn perhe-elämään, vaan voi liittyä myös esimerkiksi lapsen ja vanhemman mahdollisuuteen tavata ja pitää yhteyttä toisiinsa. Tältä osin maasta poistetun henkilön puolison kuulemistarvetta maahantulokieltoa määrättäessä olisi perusteltua arvioida luonnoksessa esitettyä laajemmin ja myös lapsen etu huomioon ottaen.

Ehdotetun 145 §:n 2 momentin viittausta 62 §:ään olisi selvyiden vuoksi myös perusteltua täsmentää sen varmistamiseksi, onko tarkoituksena, että kuuleminen tulee suorittaa, mikäli henkilöllä on vireillä oleskelulupahakemus perhesiteen perusteella vai myös muissa perhesiteeseen liittyvissä tilanteissa.

Lausunnon ovat valmistelleet hallinto-oikeustuomarit Ville Härmä ja Sampo Löf-Rezessy.

Kaijanen Seija
Turun hallinto-oikeus